Nr. 24
Din 6 aprilie 2024

Doamnei Maia SANDU,
Președintă a Republicii Moldova

Domnului Igor GROSU,
Președinte al Parlamentului

Stimată Doamnă Președintă a Republicii Moldova,

Stimate Domnule Președinte a Parlamentului,

Membrii Asociației Investitorilor Străini (**FIA**) Vă salută și exprimă înaltele sale considerațiuni.

Prin prezenta adresare, dorim să atragem atenția Domniilor Voastre asupra subiectului ce ține de securitatea energetică a țări și funcționarea normală a industriei petroliere.

La 1 septembrie 2021 au intrat în vigoare modificările la Legea nr. 461/2001 privind piața produselor petroliere, care stabilesc, printre altele, că:

> "*prețurile maxime de vânzare cu amănuntul pentru produsele petroliere de bază standard se stabilesc de către Agenția Națională de Reglementare în Domeniul Energiei pe baza Metodologiei de calcul și aplicare a prețurilor produselor petroliere*" (art. 4.1 din Legea 461/2001, cu modificările ulterioare).
>
> "*Agenția elaborează Metodologia de calcul și aplicare a prețurilor produselor petroliere în conformitate cu Regulile generale de calcul și aplicare a prețurilor pentru produsele petroliere de bază de tip standard prevăzute în anexa 2 la prezenta lege*" (art. 6 alin. 5 din Legea 461/2001, cu modificările ulterioare).

În conformitate cu *Normele generale ale legii privind calcularea și aplicarea prețurilor pentru produsele petroliere principale de tip standard*, se introduce formula pentru calcularea prețurilor maxime de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere principale care include **(i)** indicii independente, cum ar fi cotațiile *Platt's* pentru produsele petroliere, cursul de schimb oficial, rata accizei, densitatea și TVA, precum și **(ii)** marjă comercială specifică pentru comercializarea cu amănuntul a produselor petroliere principale («**Marja Comercială**»). Mărimea marjei comerciale se stabilește semestrial de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică («**ANRE**»). Agenția publică semestrial pe pagina sa web oficială valorile indicatorilor utilizați la calculul Marjei Comerciale.

Pentru a pune în aplicare legea (*prevederile menționate mai sus*), ANRE a elaborat *Metodologia de calcul și aplicare a prețurilor la produsele petroliere* (denumită în continuare «**Metodologia**»), care a fost aprobată și pusă în aplicare prin Hotărîrea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 466 din 12.10.2021.

La elaborarea acestei Metodologii nu s-a luat în considerare indicele prețurilor de consum, care este un factor fundamental într-o economie de piață.

Document semnat electronic. Pentru verificarea semnăturii a se accesa: https://msign.gov.md

Dorim să menționăm că, în 2016, la elaborarea *Metodologiei* anterioare *de formare și aplicare a prețurilor la produsele petroliere*, aceasta a inclus aceeași formulă de calcul a prețului ca cea prevăzută în versiunea actuală a legii, inclusiv indicatorul Marjei Comerciale. În această Metodologie s-a stabilit, că **Marja comercială este revizuită anual, ținând cont de indicele prețurilor de consum pentru anul precedent** (*punctul 11 din Metodologie*).

În același timp, pentru alte sectoare ale economiei reglementate de ANRE, la elaborarea Metodologiilor actuale de stabilire a tarifelor și prețurilor, ANRE a prevăzut aplicarea indicelui prețurilor de consum:

- *Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune și furnizorul serviciului universal* - articolele 15, 16 și 17;
- *Metodologia de calculare, aprobare şi aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale* - articolele 22, 27, 28, 34, 38 și 42;
- *Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizarea energiei termice* - articolele 50, 54, 58, 62, 67;
- *Metodologia de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul publice de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate* - articolul 36.

Toate metodologiile de mai sus prevăd aplicarea indicelui prețurilor de consum, fiind elaborate în conformitate cu legislația, iar normele, costurile și factorii aplicați sunt disponibile public.

Metodologia pentru sectorul produselor petroliere este discriminatorie, nu ține cont de indicele prețurilor de consum, iar cifrele sunt în continuare ținute secrete, fără a fi puse la dispoziția publicului larg, dar și a participanților din sector la cererile repetate ale acestora.

Acțiunile menționate mai sus ale ANRE în elaborarea și aprobarea Metodologiei în sectorul produselor petroliere din Republica Moldova au fost comise cu încălcarea principiilor obiectivității, transparenței, corectitudinii și rezonabilității, contrar principiilor economiei de piață și în contradicție cu legislația Republicii Moldova:

- Constituția Republicii Moldova (articolul 126):
  "(1) ***Economia Republicii Moldova este o economie de piață****, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurența liberă."*
  "(2) ***Statul trebuie să asigure:***
  (b) ***libertatea*** *comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale,* ***crearea unui cadru favorabil*** *valorificării tuturor factorilor de producție;"*

- Legea nr. 174/2017 "privind energia":
  - Articolul 8:***"(5) Agenția își exercită atribuțiile în mod independent, cu respectarea principiilor de obiectivitate, imparțialitate, transparență și nediscriminare."***

  - Articolul 12:*"(1) În legătură cu reglementarea activităților în sectoarele energeticii, Agenția:*
  (j) ***promovează*** *o* ***politică tarifară echitabilă și argumentată economic prin elaborarea și aprobarea metodologiilor*** *de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor și* ***prețurilor reglementate, în baza*** *unor* ***criterii*** *transparente,* ***obiective*** *și* ***nediscriminatorii****, în conformitate cu legile sectoriale;*

- Regulamentul de organizare şi funcționare a Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică:

Document semnat electronic. Pentru verificarea semnăturii a se accesa: https://msign.gov.md

*4. **Agenţia îşi exercită atribuţiile** în mod independent, **cu respectarea principiilor de <u>obiectivitate, imparţialitate, transparenţă şi nediscriminare</u>**.*
*12. **Misiunea Agenţiei este asigurarea nediscriminării**, a concurenţei loiale şi a **funcţionării eficiente a pieţei de energie** şi a serviciului public de alimentare cu apă şi de canalizare.*
*13. În vederea realizării misiunii sale, **Agenţia îndeplineşte** următoarele **atribuţii de bază**:*
*e) **asigură ca preţurile** şi tarifele reglementate **să fie justificate, rezonabile, <u>transparente</u> şi <u>nediscriminatorii</u>, bazate pe performanţă, <u>să reflecte cheltuielile necesare</u> şi <u>justificate economic</u>**;*
*j) **promovează o politică tarifară** echitabilă și **adecvată**, care **corespunde <u>principiilor economiei de piață</u>**, astfel încît să fie asigurată în egală măsură protecția drepturilor consumatorilor şi ale întreprinderilor din sectoarele reglementate de Agenție;*

Menționăm că **în perioada** de plafonare a prețurilor anterioară, în **2016-2018**, **Marja Comercială medie stabilită de ANRE** a fost de **3,25 lei pe litru**. Totodată, doar în ultimii doi ani, salariul minim a crescut cu 34%, au crescut toate serviciile comunale, taxele locale, tarifele de transport al produselor petroliere și toate celelalte costuri operaționale. Iar introducerea unor noi cerințe tehnice pentru a respecta standardele UE necesită investiții semnificative în stațiile de alimentare. Având în vedere această situație, este **absolut neclar cum** a stabilit ANRE **Marja Comercială actuală** de **2,91 lei pe litru**.

Din cauza acțiunilor ANRE, sectorul produselor petroliere suferă pierderi zilnice, ceea ce face ca operatorii de pe piață să fie necompetitivi, în timp ce continuitatea aprovizionării cu carburanți a consumatorilor este periclitată, iar foarte multe stații de vânzare cu amănuntul din zonele rurale deja s-au închis.

În consecință, țara s-ar putea confrunta cu o situație în care nu mai este viabil să dezvolți și să menții rețelele de benzinării cu amănuntul, existând posibilitatea ca unele dintre companii să iasă de pe piața moldovenească.

Având în vedere cele de mai sus, **solicităm respectuos** să ne acordați suport în ajustarea și alinierea Metodologiei de calcul și aplicare a prețurilor la produsele petroliere la principiile economiei de piață și la cerințele legale.

Cu deosebit respect,

Ana Groza
Director Executiv FIA

Notă: *Asociația Investitorilor Străini reunește 25 companii – cei mai mari investitori din Republica Moldova, investițiile cărora provin din 14 țări, cu peste 21.000 de angajați. Volumul total al investițiilor companiilor-membre FIA depășește **2 miliarde 300 milioane euro**, ceea ce constituie aproximativ 18% din PIB.*

Document semnat electronic. Pentru verificarea semnăturii a se accesa: https://msign.gov.md